

til Spørgsmaal om, hvorvidt Præstefølgningsloven kunde være udfkommen eller ikke. Dette Spørgsmaal berørte jeg slet ikke; hvad jeg derimod gjorde gjældende, og det, som jeg paaberaabte mig den ærede Rigsdagsmands Vidnesbyrd for; er, at der gjennem den Stikfelse, hvori Forslaget den Gang var kommen frem, var gjort et meget betydeligt Skridt fremad, siden det ærede Medlem havde sagt, at det var et Forslag, som Folket maatte skjønne meget paa. Om Forslaget dengang kunde være bleven til Lov eller ikke, er et ganske andet Spørgsmaal; men dette skal jeg ikke komme ind paa her; og det er ogsaa tilstrækkelig debatteret mellem os. Men naar man vil paastaa, at Regjeringen ikke er gaaet ind paa Forandringer i disse forskjellige Lovforslag i Retning af, hvad Folkethinget har ønsket; saa er dette en Paastand, som jeg maa stille mig overfor paa den Maade, at jeg fuldstændig henholder mig til den ærede Rigsdagsmands egne Utringer, at der netop fra min Side, paa tidligere Stadier, er gjort store Skridt for at komme Folkethinget imøde. — Med Hensyn til Utringen om, at der tidligere var Spørgsmaal om at gjøre mindre Skridt, og at dette var bleven anbefalet af den ærede Rigsdagsmand, tilstaar jeg, at jeg ikke har opfattet dette saaledes, som om det var begrundet i, at der ikke den Gang eksisterede et saadant Nøxtal som nu. Efter hans Utringer dengang maatte jeg tro, at hin Sætning begrundedes i de konstitutionelle Forhold overhovedet og særligt deri, at Repræsentationen er delt i to Afdelinger, saa at man tog det Mindre som det, man efter de givne Forhold maatte nøjes med, og jeg maatte ligeledes tro, at den Sætning, som nu saa ofte er kommen frem, at man ikke skal gjøre noget Skridt fremad, naar man ikke vil gjøre det helt, ikke var anerkjendt dengang. Jeg hentydede til, at der i saa Henseende var foregaaet en væsentlig Forandring, deri troede jeg at have Ret. — Med Hensyn til de Utringer, der fremkom fra den ærede Rigsdagsmand navnlig vedkommende Udtalelser fra tidligere Tider, maa jeg bemærke, at de, der gjænde Forholdene, der vare, tilstede, dengang Oktober-Forsamlingen kom ud, maa vide, hvad den traadte i Stedet for. Det var ikke nogen Indskrænkning af Grundloven, der fandt Sted dengang, men det vil erindres, at der den Gang for de Forhold, der bleve Gjenstand for Forsamlingen af 2den Oktober 1855, allerede gjaldt en Forsamling, og der bestod en Forsamling, som i det Væsentlige kunde betragtes som en raadgivende Forsamling. Denne Forsamling kjender baade det ærede Medlem og jeg; thi vi vare jo dengang i visse Maader temmelig enige i Erkjendelsen af, hvad der laa forud for Forsamlingen af 2den Oktober 1855. Jeg maa dog ogsaa bemærke, at det ærede Medlem gjør mig for megen Ære, naar han mener, at det er mig, hvem fortrinnsvis Forsamlingen af 2den Oktober 1855 skyl-

des. Med Hensyn til 18de November-Forsamlingen vil jeg ogsaa sige, at jeg ikke er den, der saaledes kan fremhæves som den, der alene har fremkaldt denne Forsamling, og ogsaa med Hensyn til den vil jeg bemærke, at de, der have fulgt dens Tilblivelse, ville vide, at den Forsamling, der indførtes ved den, var en Udvikling af Rigsraadet netop i Retning af, hvad der var naact i Kongeriget. Naar den ærede Rigsdagsmand yttrede, at jeg skulde have sagt, at det var Meningen, at Novemberforsamlingen skulde overføres paa Kongeriget, da er dette ikke rigtigt. Jeg har aldrig yttrt dette. Aldrig! Hvorvidt der kunde have været Spørgsmaal om en Sammensmeltning af Forsamlingerne, er et Spørgsmaal, hvorom jeg skal sige, at jeg antager, at det var et Ønske, der næredes dengang, og at Novemberforsamlingen var et Skridt henimod en saadan Sammensmeltning, tror jeg virkelig man regnes Regjeringen til Fortjeneste. Hvad den sidste Forsamling angaar, den af 1866, da har jeg jo ikke som Minister havt med den at gjøre. Naar den ærede Rigsdagsmand stiller Sagen saaledes, som om det skulde have beroet paa mig og mine Venner, som han mente, om 5te Sungrundsloven skulde indskrænktes eller ikke, saa anser jeg dette for fuldstændig uwigtigt. Jeg havde dengang ikke, og mine Venner heller ikke, den Indflydelse, som han tror og tillægger os. Den ærede Rigsdagsmand ved nok, naar han vil tænke tilbage, at der var et andet Alternativ tilstede, der ikke var saa ganske fjernet endda, som maasse kunde have udøvet en ganske mærkelig Virkning paa vore Forsamlingsforhold, og som var det, der efter min Mening dengang nærmest maatte undgaaes. S Forsamlingens Beskaffenhed og Karakter, saaledes som den endelig blev vedtagen, antager jeg, at den ærede Rigsdagsmand har mere Del end jeg.

Table: Den ærede Formand mente, at jeg begjærede Ordet. Dengang jeg ærfte mig, var det kun for at henlede Formandens Opmærksomhed paa et Tilfælde, som ofte gjentager sig. Vi, som viligt sidde paa vore Pladser, kunne ikke være tjente med, at der er Folk her tæt ved, som ved deres Samtale vække Forstyrrelse, saa at vi ikke kunne høre. Jeg haaber, at denne Henvendelse til Thinget vil bevirke, at de, der ville tale høit, ville gaa et andet Sted hen; det er en bevertiget Forbring. — Da jeg nu imidlertid har faaet Ordet, vil jeg tillade mig at bemærke netop i Overensstemmelse med, hvad jeg ansøgte, da jeg forrige Gang havde Ordet, at der i den Lyontale, der gik forud for Rigsraadsforslaget, da Novemberforsamlingen blev forelagt, udtrykkeligt stod, at det Forsamlingsudkast, der blev forelagt, var bestemt til at bære hele vor konstitutionelle Udvikling. Da der ved Siden af denne Rigsraadsforsamling bestod en Grundlov for Kongeriget Danmark, kunde disse Ord ikke forstaaes paa